

Undfallenhet och ondsinlighet

Reaktionen mot högerledarens uteslutande ur FN-delegationen har blivit den väntade. Inom den socialdemokratiska pressen har man i regel broderat på uttalanden från regeringshåll och alltså markerat sin vanliga följsamhet. Många av ledarkommentarerna präglas dock av en brist på entusiasm inför regeringsbeslutet som tyder på inre osäkerhet hos skribenterna. Endast ett par tidningar lyckas förete den våldsamma förtjusning inför beslutet som självfallet utmärker kommunisttidningarna. Flera partitidningar intar en annan hållning, och det är särskilt glädjande att bland dem finna Stockholms-Tidningen; även om denna tidning i sin senaste ledare i ämnet är mindre bestämt kritisk mot regeringen än i sitt första uttalande och genom angrepp mot högern söker mildra intrycket av bristande följsamhet, måste tidningens relativa självständighet i detta fall erkännas. Inom de tre utanför regeringen stående demokratiska partierna har förvåningen och förbittringen över det skedda varit allmän, även om man på några håll kombinerar sitt klander av regeringen med vissa anmärkningar mot högerledaren och rent av antyder belåtenhet över att det egna partiet inte drabbats av hr Undéns bannlysning.

Kritiken av regeringsbeslutet går på skilda linjer. Det talas om en hämnadeakt från utrikesministerns sida mot hr Hjalmarson. Det talas om försök att driva fram strid inom utrikespolitiken för att nå taktiska fördelar till nästa val. Det talas om undfallenhet inför de ryska anspråk som kunde utläsas ur den ryska statsledningens framställningar vid Chrustjews återbud. Möjligt är att det finns något av sanning i alla dessa förklaringar. Men det synes oss stå fullständigt klart att det avgörande motivet som i detta läge förmått utrikesministern att kräva högerledarens uteslutande ur FN-delegationen är önskan att vara Chrustjev till behag. Helt orimligt är det att skylla på tidigare misshagliga uttalanden av hr Hjalmarson, ty ingen tvivlar väl på att han blivit utsedd till FN-delegat om inte episoden med Chrustjev kommit emellan. Vad som gör regeringens uppträdande så farligt från den inre politikens synpunkt och så förnedrande i utrikespolitiskt perspektiv är just detta: att man utan nödvång genom att kränka en framstående och respekterad svensk politiker önskat vinna den ryska statsledningens gunst och därigenom öppnat vägen till nya påtryckningar och nya eftergifter.

Det försvar för regeringens handlingsätt som presterats särskilt av statsministern torde knappast ens på de mest välsinnade verka övertygande. Hr Erlander hänvisar till att ett slags kompromiss mellan regeringen och högerledaren vid ett tillfälle syntes möjlig att uppnå och kommer från denna utgångspunkt till slutsatsen att det är högern som genom sitt krav på ledarens utnämning till FN-de-

legat velat framkalla strid om utrikespolitiken. Hur är det möjligt att så förvanska saken? Det enkla och ostridiga är dock att krisen och striden kunde ha undvikits genom att regeringen i vanlig ordning gav högerpartiets ledare uppdraget i FN. Om någon velat framkalla strid, så måste det alltså ha varit regeringen. Lika ohållbar är tanken att vår alliansfria politik skulle kräva prickning av hr Hjalmarson. Då hr Hjalmarson uttryckligen ansluter sig till denna politik, då han utan invändning godtar den av regering och utrikesnämnd utformade instruktionen för FN-delegaterna, är det tydligt att den berörda motiveringen är bedräglig. Ty man vill väl ändå inte på allvar hävda att anslutning till alliansfriheten skall innebära anslutning till allt vad regeringen gör i utrikespolitiken, skall hindra bland annat kritik av kommunismen och av det planerade Chrustjevbesöket. Våra utrikesdebatter liknar redan alltför mycket en körsång med hr Undén som försångare; blev enigheten på alla punkter total, skulle den svenska representationen ge en ännu mera skev bild av folkmeningen än den nu gör.

All sannolikhet talar för att huvudansvaret för vad som skett vilar på utrikesministern. Hr Undén är undfallande mot Chrustjev, hr Erlander är undfallande mot hr Undén. Det har skrivits åtskilligt om utrikesministerns ilska, envishet och hämndlystnad. Mycket ligger säkert i dessa anmärkningar. Men det är väsentligt att också komma ihåg att hr Undén inom regeringen har en stark auktoritet. Delvis beror väl denna på hans stora erfarenhet och hans tekniskt sakliga kunskaper, som kontrasterar mot de flesta regeringsledamöternas bristande insikter. Till icke ringa del beror den också på att hr Undén hör till de dystra, irriterade och ovänliga personer som det är svårt eller omöjligt att tala med på ett normalt sätt och som just därför uppnår den olustiga form av auktoritet som följer med att andra är rädda för snävar och åthutningar.

Folkpartiet har i olika former uttalat sitt ogillande av regeringens uppträdande. Men uttalandena från detta parti, såsom från hr Ohlin och hr Wedén, är långtifrån tilltalande i alla punkter. Det sägs att hr Hjalmarson i vissa fall uttryckt sig olämpligt, och hr Wedén framhåller till och med att folkpartiledaren nog står bättre till boks hos regeringen än hr Hjalmarson. Vad det i detta fall gäller är emellertid inställningen till Chrustjews besök, och på denna punkt gjorde de båda partiledarna i realiteten alldeles samma uttalanden; att hr Hjalmarson uttryckte sig något mera temperamentsfullt är en sak som folkpartiet skulle skämmas att betona i denna fas av affären. Egendomligt är också att folkpartiets ledare samtidigt som de ogillar regeringsbeslutet avvisar kravet på att de skulle ge eftertryck åt sin uppfattning genom att nu vägra deltagande i FN-delegationen. Hr Ohlin

ställer visserligen i utsikt en diskussion i dessa frågor längre fram, men vad som nu fordras är en omedelbar reaktion mot ett beslut i strid mot svensk praxis och av ödesdiger innebörd för den svenska demokratin.